

Lene Kaaberbøl og Agnete Friis var i Washington i sidste weekend for at diskutere skandinaviske krimier på den nordiske kulturfestival. Fotos: Rikke Viemose

der er fyldt med afstikkere fra den egentlige handling, som ikke rigtig tilføjer bogen noget eller har betydning for handlingen. Jeg ved godt, at han døde, før han var helt færdig, men det viser i hvert fald, at bøger ikke behøver være gode for at sælge godt.»

Du har redigeret en bog om skandinavisk kriminalliteratur, og heri er der et kapitel om "Dirty Harry i Norden". Lisbeth Salander er egentlig den klassiske amerikanske figur Dirty Harry, den enlige hævner, der tager loven i egen hånd?

»Ja, det indlæg er skrevet af Michael Tapper, som mener, at der er sket i skifte. Sjöwall og Wahlöö satte kursen for den særligt nordiske krimi. De var kommunister og kritiserede velfærdsstaten fra venstre. I deres logik var problemet, at velfærdsstaten stod i vejen for revolutionen. I dag, mener Tapper, kommer samfundskritikken i krimierne stadig fra venstre, men nu savner de velfærdsstaten. Historierne er rykket mod højre. Og det er påfaldende, at selvtægt er svaret i mange af bøgerne.«

Det er jo en gammeltestamentelig logik, der gør sig gældende flere steder? Vi sidder som læsere og nyder, at Lisbeth Salander hævner sig med et øje for et øje-logik – når hun torturerer mændene, som de torturerede hende? Det er langt fra både socialistiske og velfærds-socialdemokratiske idealer?

»Jeg er enig. Det er det mærkelige ved Stieg Larssons bøger. Lisbeth Salander er en enlig hævner, der afviser loven til gengæld for en personlig hævn. Det er meget anderledes end tidligere nordiske kriminalromaner. Kurt Wallander i Henning Mankells bøger stiller spørgsmål, er samfundskritisk og bekymret på samfundets vegne. Det er Lisbeth Salander ikke. Hun identificerer nogle onde mænd, som hun kan hævne sig på. Stieg Larsson bliver anset for en meget samfundskritisk forfatter, men som du også har bemærket, hersker der en gammel-

testamentelig retfærdighed i hans bøger.

i er vant til at tænke på nordiske krimier som bøger, der interesserer sig mere for hvorfor end hvem. Hvorfor begik dette menneske den forbrydelse, frem for hvem den skyldige er. Men det er ikke tilfældet her. Flere har sagt, at Stieg Larsson i virkeligheden er mere amerikansk end nordisk, og at han i den forstand har brudt med den nordiske tradition.«

Det er der måske også andre, der har, siger Andrew Nestingen. Mens Lene Kaaberbøl og Agnete Friis i bedste skandinaviske stil koncentrerer sig om det, som de selv kalder for »samfundets revner og sprækker«, bruger både Jo Nesbø og Jussi Adler-Olsen udpenslet vold som effekt.

»Jeg har kun læst den første af Jussis Adler-Olsens bøger, men jeg blev chokeret over den perverse vold, der udpensles. Jeg har svært ved at forstå, hvad han vil med det.«

Mener du, at han bruger volden for at underholde?

»På et tidspunkt i bogen siger hovedpersonen noget med, at "i menneskets historie har man altid underholdt med andres lidelser", og det virker som et kodet budskab til læseren, hvor forfatteren siger "jeg ved godt, hvad jeg gør". Men det er ligesom med Stieg Larsson. Jeg forstår ikke, at han forsøger at gøre verden opmærksom på sociale uretfærdigheder ved at nedgøre ofrene for dem. Han synes at have en ambition om social kritik, mens han på samme tid destruerer og degraderer dem, som han påstår at ville beskytte.«

Men mange læsere kan godt lide det?

»Ja, der er ikke tvivl om, at det er noget, som vi er vant til i amerikansk kultur. Du kan bare gå ud og se horrorfilmen "Saw 7", og det er det samme. Torturporno, ikke? Måske er det spørgsmålet: Er dette kriminalliteratur, eller er det torturporno?«